

Elintarvikejätettä käsittelevä eurooppalainen kansalaispaneeli

1. istunto

16.12.2022–18.12.2022

European Citizens Panel
food waste
Have Your Say

#FoodWasteEU

1. Yleistä

Elintarvikejätettä käsittelevään eurooppalaiseen kansalaispaneeliin kuuluu 150 satunnaisesti valittua kansalaista, ja paneeli kokoontuu kolme kertaa. Ensimmäinen istunto pidettiin Brysselissä 16.–18.12.2022, ja sen tarkoituksena oli tutustua aiheeseen yleisesti ja aiheen käsittelyyn paneelissa. Aluksi osallistujat tutustuivat toisiinsa ja heille selitettiin rakentavan keskustelun periaatteet. Sen jälkeen paneuduttiin tarkemmin aiheeseen ja elintarvikejätteen aiheuttamiin haasteisiin Euroopassa. Euroopan komission edustajat ja ulkopuoliset puhujat esittelivät osallistujille erilaisia lähestymistapoja ja toimenpiteitä elintarvikejätteen vähentämiseksi, kertoivat esteistä, haasteista ja ristiriidoista, mutta myös toimien synnyttämistä eduista ja mahdollisuuksista. Ensimmäisen istunnon tavoitteena oli ideoida ja ryhmitellä lähestymistapoja, jotka osallistujien mielestä olisivat hedelmällisimpiä keskustelunaiheita seuraavissa istunnoissa.

Ensimmäinen päivä (perjantai)

Perjantain aluksi paneelin moderoinnin ja Euroopan komission edustajat pääjohtaja Pia Ahrenkilde Hansen, Euroopan komission varapuheenjohtaja Dubravka Šuica ja terveys- ja elintarviketurvallisuuskomissaari Stella Kyriakides toivottivat osallistujat tervetulleiksi. He korostivat kansalaispaneelin merkitystä ja EU:n roolia pyrittäessä vähentämään elintarvikejätettä. Paneelin moderoinnin esitteli ensimmäisen istunnon ohjelman ja samalla myös seuraavat istunnot. Tutustumisleikkien jälkeen osallistujat vastasivat lyhyeen verkkokyselyyn, jonka avulla he perehtyivät elintarvikejättekysymykseen. Osallistujille annettiin lisäeväitä tuleviin keskusteluihin, kun Euroopan komission viestinnän pääosaston kansalaiskeskustelujen yksikön apulaisyksikönpäällikkö Gaëtane Ricard-Nihoul esitteli lyhyesti EU:n instituutiot sekä päätös- ja lainsäädäntöprosessin. Sen jälkeen Euroopan komission terveys- ja elintarviketurvallisuuden pääosaston Pellolta pöytä -strategiayksikön tiiminvetäjä Anne-Laure Gassin kertoi tarkemmin elintarvikejätteistä. Seuraavaksi aiheita käsittelevät Unkarin kansallisen elintarvikejätteen vähentämiseen keskittyvän Maradék Nékül -hankkeen (Wasteless-hanke) koordinaattori ja Unkarin eläinlääketieteellisen yliopiston apulaisprofessori Gyula Kasza sekä Wageningenin yliopiston kestävien elintarvikeketjujen ohjelman johtaja Toine Timmermans. He pureutuivat kahteen kysymykseen: 1. Millainen haaste meillä on edessämme? ja 2. Mitä voimme tehdä? Näiden puheenvuorojen jälkeen julkisen ja yksityisen sektorin asiantuntijoista ja toimijoista (elintarvikkeiden tuotantoketjusta, tiedeyhteisöstä ja kansalaisjärjestöistä) koottu paneeli esitteli erilaisia näkökulmia elintarvikejättekysymyksiin. Osallistujilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä koko viikonlopun ajan verkkokyselyn kautta, ja asiantuntijat vastasivat niihin osaamis- ja tietokeskuksessa.

Toinen päivä (lauantai)

Lauantaina osallistujat jaettiin 12 työryhmään, joihin oli järjestetty simultaanitulkkaus ja joiden vetäjinä toimivat ammattitaitoiset fasilitaattorit. Jokaisen ryhmän keskustelujen sisältö koottiin monikieliseen taulukkoon, jotka jaettiin kaikkien ryhmien kesken. Päivän alkupuoliskon ryhmäkeskusteluissa käsiteltiin EU:n arvoja, elintarvikkeita ja elintarvikejätettä yleisesti. Sen jälkeen keskusteluissa siirryttiin pohtimaan mahdollisia ratkaisuja ja ideoita elintarvikejätteen vähentämiseksi ja niiden tärkeysjärjestystä. Jokainen ryhmä valitsi viisi parasta ideaa ja lähestymistapaa elintarvikejätteen vähentämiseen. Sen jälkeen osallistujia pyydettiin yhdistämään muiden työryhmien ehdotukset omiin ideoihinsa, ja sen myötä työryhmien valitsema 60 parasta lähestymistapaa saatiin ryhmiteltyä teemoittain. Päivän viimeisen kokoontumisen aikana jokaiselle työryhmälle jaettiin yksi teemakokonaisuus. Sen jälkeen osallistujia pyydettiin nimeämään kokonaisuudet ja keskustelemaan niistä. Kokonaisuuksia täydennettiin lisäideoilla ja laadittiin perustelut kunkin teemakokonaisuuden

tärkeydelle. Näin haluttiin sitouttaa osallistujat prosessiin ja antaa jokaiselle mahdollisuus kertoa mielipiteensä aiheesta. Päivän päätteeksi lopulliset teemakokonaisuudet konekäännettiin kaikille EU:n kielille, jotta jokainen sai version omalla kielellään.

Kolmas päivä (sunnuntai)

Sunnuntaiaamun yhteisistunnon aluksi osallistujille jaettiin teemakokonaisuuksien käännökset. Kunkin työryhmän puheenjohtaja esitteli kokonaisuutensa ja sitä tukevat perustelut. Sen jälkeen osallistujia pyydettiin asettamaan teemakokonaisuudet tärkeysjärjestykseen ”avoimella foorumilla”. Kokonaisuuksia oli yhteensä kymmenen, ja kukin esiteltiin omassa julisteessaan. Jokainen osallistuja sai viisi pistettä kokonaisuuksien pisteyttämiseen oman harkintansa mukaisesti. Kahvitauon jälkeen oli vuorossa kyselytilaisuus, jossa vastattiin vielä avoimiin kysymyksiin, viikonlopun aikana usein kysytyihin kysymyksiin ja istunnon aikana esiin nousseisiin kysymyksiin. Seuraavaksi paljastettiin teemakokonaisuuksien järjestys ja kerrottiin seuraavasta istunnosta, joka tapahtuu virtuaalisesti. Euroopan komission edustus ja viestintä jäsenvaltioissa -yksikön johtaja Richard Kühnel lausui loppusanat ja toivotti osallistujille hyvää kotimatkaa.

2. Ohjelma tiivistetysti

Perjantai 16.12. YHTEISISTUNTO	
14.00–14.15	Euroopan komission tervetuliaissanat
14.15–15.30	Tutustutaan toisiimme, EU:n instituutioihin ja lainsäädäntöön ja kansalaisten rooliin prosessissa
15.30–16.00	Kahvitauko
16.00–18.00	Johdanto elintarvikejätteeseen ja elintarvikkeiden arvoketjuun, moderoitu sidosryhmien paneelikeskustelu elintarvikejätteen vähentämistoimista, käytännön asioita
Lauantai 17.12. TYÖRYHMÄT	
9.00–10.30	Kuka olet ja mikä on sinulle tärkeää? Tutustutaan toisiimme, keskustellaan omista arvoistamme, pohditaan elintarvike(jäte)tottumuksiamme.
10.30–11.00	Kahvitauko
11.00–13.00	Miten voimme vähentää elintarvikejätettä ja mitkä ratkaisut vaikuttavat tärkeimmiltä? Keskustelua eri lähestymistavoista ja toimenpiteistä, ideointia, tärkeysjärjestyksen pohtimista.
13.15–14.15	Lounastauko
14.30–16.00	Mitkä muiden työryhmien ideoista muistuttavat omiamme? Omien ideoiden yhdistäminen toisten ideoihin (yhdistäminen ja ryhmittely).
16.00–16.30	Kahvitauko
16.30–18.00	Miten nimeämme samankaltaiset ideat ja miksi ne ovat tärkeitä elintarvikejätteen vähentämisessä? Teemakokonaisuuksien hahmottaminen ja nimeäminen (luokittelu).
Sunnuntai 18.12. YHTEISISTUNTO	

9.00–10.45	Työryhmien tulokset. Teemakokonaisuuksien esittely, avoin foorumi, kokonaisuuksien pisteyttäminen.
10.45–11.15	Kahvitauko
11.15–13.00	Mitä opimme tänä viikonloppuna ja mitä tapahtuu seuraavaksi? Vastauksia keskeisiin kysymyksiin.

3. Asiantuntijat

Seuraavat asiantuntijat osallistuivat ensimmäiseen istuntoon:

Euroopan komission asiantuntijat:

1. **Gaëtane Ricard-Nihoul**, *apulaisyksikönpäällikkö, kansalaiskeskustelujen yksikkö, viestinnän pääosasto, Euroopan komissio*
2. **Anne-Laure Gassin**, *tiiminvetäjä, Pellolta pöytään -strategia, terveys- ja elintarviketurvallisuuden pääosasto, Euroopan komissio*

Ulkopuoliset asiantuntijat ja toimijat:

1. **Toine Timmermans**, *Wageningenin yliopiston kestävien elintarvikeketjujen ohjelman johtaja*
2. **Victor De Meester**, *ympäristökoordinaattori, Colruyt Group*
3. **Betty Chang**, *tutkimusaluejohtaja, Euroopan ruokatietoneuvosto*
4. **Thomas Candéal**, *projektipäällikkö, International Food Waste Coalition*
5. **Maïwenn L'Hoir**, *projektipäällikkö, elintarvikejätteen ja ruokaturvattomuuden torjunta – kestävät elintarvikkeet, maatalous- ja elintarvikeomavaraisuusministeriö, Ranska*
6. **Gyula Kasza**, *koordinaattori, Unkarin kansallinen elintarvikejätteen vähentämiseen keskittyvä Maradék Nékül -hanke (Wasteless-hanke), Unkarin eläinlääketieteellisen yliopiston apulaisprofessori*
7. **Bruno Menne**, *johtava poliittinen neuvonantaja – kuluttajaneuvonta, eläinten ravinto ja rehut, laadunhallinta, Copa-Cogeca*
8. **Angela Frigo**, *pääsihteeri, Euroopan ruokapankkien keskusjärjestö*

4. Osallistujien määrittelemät teemakokonaisuudet

Työryhmien tulokset ryhmiteltiin kymmeneksi teemakokonaisuudeksi. Avoimen foorumin aikana ne asetettiin tärkeysjärjestykseen seuraavasti (kaikki kokonaisuuksiin sisältyvät teemat esitetään liitteessä 1: Teemakokonaisuudet):

1. Kokonaisuus 6: Paikallisten viljelijöiden ja pientuottajien rooli elintarvikejätteen vähentämisessä.
2. Kokonaisuus 2: Valistus ja tiedotus
3. Kokonaisuus 3: Syö, älä jätä: elintarvikejätteen vähentämiskampanja
4. Kokonaisuus 10: Jaa, älä haaskaa! / Jakamalla säästät / Edistetään oikeudenmukaista ruuanjakelua ja vähennetään elintarvikejätettä yhteisvastuullisesti
5. Kokonaisuus 8: Elintarvikkeiden merkinnät: jaetaan tietoa – vähennetään jätettä
6. Kokonaisuus 1: Ateriakoot ja tähteiden hyödyntäminen
7. Kokonaisuus 7: Ruokakaupoille ja jakeluketjuille suunnatut aloitteet, joiden avulla raportoidaan elintarvikejätteestä ja vähennetään sitä
8. Kokonaisuus 9: Elintarvikejätteestä annettavan tiedon laatu ja määrä koko arvoketjussa

- 9. Kokonaisuus 5: Edistetään yritysten tuottaman elintarvikejätteen vähentämistä
- 10. Kokonaisuus 4: Kaikkien osallisten kyky vaikuttaa EU:n elintarvikepolitiikkaan

5. Yhteisistuntojen tallenteet

- 16.12.2022: <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-1-22-12-16>
- 18.12.2022: <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-1-22-12-18>